

Hagyomány és holokausztemlékezet

BÁNYAI VIKTÓRIA

HUN-REN TK Kisebbségkutató Intézet / ELTE Hebraisztika

1956. október 30-án – a hidegháborús időszak egy igen feszült pontján, és részben annak ellenében – avatták fel Párizsban az első összeurópai Holokauszt-emlékművet, az Ismeretlen Zsidó Mártír Sírját. Az avatáson részt vettek, Magyarország érthető kivételével, az egykori üldözött közösségek képviselői egész Európából, izraeli, észak-afrikai és észak-amerikai zsidó szervezetek delegáltjai, valamint európai állami vezetők, uralkodók. Az esemény reprezentativitása is jelzi azon héber nyelvű szövegek rangját, súlyát, amelyeket *megilla* formában az egyes üldözött közösségek készítettek el, és helyeztek el a szimbolikus sírban. A tekercsék elkészítéséhez a szervezők pontos útmutatást adtak mind méretük, kivitelezésük, mind tartalmuk tekintetében. Utóbbihoz egy hat pontból álló kérdéssort is küldtek, hogy mik azok az adatok, elsősorban számadatok a veszteség különböző vonatkozásairól, amelyet mindenképp foglaljanak bele a „szenvedés történetük” elbeszélésébe. Az elkészült tekercséket, szövegeket korábban nem publikálták, a róluk való teljes megfélemezés jelensége önmagában is sok fontos kérdést vet fel. A szövegek közzététele mellett összehasonlító elemzésük is előttünk álló feladat.

Az előadásban a sok lehetséges elemzési szempontból arra kívánok koncentrálni, példákat mutatni, hogy a közelmúlt eseményeinek elbeszélésére milyen a hagyományból ismert kifejezőmódokat, szövegparhuzamokat alkalmaztak az egyes szövegek alkotói. A 2022-ben publikált (*Targum*, 1: 171–195) magyarországi tekercs, a *Megillat Horthy* mellett a még publikálatlan romániai tekercsből, illetve további tekercséből választok ehhez szemelvényeket. Vizsgálom, hogy milyen bibliai és liturgikus szövegeket választanak, milyen módon módosítja / árnyalja / mélyíti a létrehozott szöveg jelentését a beépített szövegek magukkal hozott kontextusa, illetve hogy milyen történeti vagy teológiai értelmezést adnak.